यहाँ से काटिए

Sl.No. :

नामांक Roll No.

No. of Questions – 22

No. of Printed Pages – 7

VU–86–Vyak. Shastra

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2024

VARISHTHA UPADHYAYA EXAMINATION, 2024

व्याकरणशास्त्रम् (ऐच्छिकम्)

समय : 3 **घण्टे** 15 **मिनट**

पूर्णांक : 80

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामांकः अनिवार्यतो लेखनीयः।

2) **सर्वे** प्रश्नाः अनिवार्याः।

3) सर्वेषां प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायामेव लेखनीयानि।

4) एकस्य प्रश्नस्य सर्वेषां खण्डानामुत्तराणि एकत्र एव लेखनीयानि।

5) सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतमाध्यमेन एव लेखनीयानि।

यहाँ से काटिए

खण्डः – 'अ'

1) वस्तुनिष्ठ प्रश्ना :–

i) 'षट्चतुर्भ्यश्च' इति सूत्रेण भवति – **[1]**

अ) आमागमः　　ब) नुडागमः

स) सुडागमः　　द) षट्संज्ञा

ii) 'पथिन्' शब्दस्य द्वितीया बहुवचनस्य रूपमस्ति – **[1]**

अ) पन्थाः　　ब) पथः

स) पीथनः　　द) पन्थानम्

iii) 'ध्रुट्त्सु' इत्यत्र कः आगमो भवति? **[1]**

अ) टुक्　　ब) धुट्

स) तुक्　　द) सुट्

iv) 'धीमान्' इत्यत्र उपधादीर्घः केन सूत्रेण भवति? **[1]**

अ) सर्वनामस्थानेचाऽसम्बुद्धौ　　ब) चौ

स) अत्वसन्तस्य चाधातोः　　द) सौ च

v) प्रियचतुर् – शब्दो नित्यमस्ति – **[1]**

अ) एकवचनान्तः　　ब) द्विवचनान्तः

स) बहुवचनान्तः　　द) त्रिवचनान्तः

vi) 'उपानह्' इति शब्दे धातुः अस्ति– **[1]**

अ) णह बन्धने　　ब) ष्णिह प्रीतौ

स) त्विषदीप्तौ　　द) वच परिभाषणे

vii) स्त्रीलिङ्गे इदम्–शब्दस्य प्रथमैकवचने रुपं भवति – **[1]**

अ) अयम्　　ब) इमे

स) इयम्　　द) इदम्

viii) 'कानि' इत्यत्र 'जसः' स्थाने शि–आदेश–विधायकं सूत्रं किम्? **[1]**

अ) जश्शसोः शि — ब) नपुंसकाच्च

स) जसि च — द) जसः शी

ix) 'पिपठीः' इत्यत्र उपधा–दीर्घः केन सूत्रेण भवति? **[1]**

अ) सान्तमहतः संयोगस्य — ब) चौ

स) र्वोरुपधाया दीर्घ इकः — द) सर्वनामस्थानेचाऽसम्बुद्धौ

x) 'अन्तर्' शब्दस्य अव्ययसंज्ञा केन सूत्रेण भवति? **[1]**

अ) अव्ययीभावश्च — ब) अव्ययादाप्सुपः

स) कृन्मेजन्तः — द) स्वरादिनिपातमव्ययम्

xi) 'ईषत्' शब्दस्य अर्थोऽस्ति? **[1]**

अ) व्यर्थः — ब) स्वल्पः

स) भिन्नः — द) अभावः

xii) 'उगितश्च' इति सूत्रेण भवति – **[1]**

अ) ङीष्–प्रत्ययः — ब) टाप्–प्रत्ययः

स) ङीप्–प्रत्ययः — द) ङीन्–प्रत्ययः

xiii) 'याद' इति शब्दः कस्मिन् लिङ्गे भवति? **[1]**

अ) पुल्लिङ्गे — ब) स्त्रीलिङ्गे

स) पुंसिस्त्रियां च — द) नपुंसकलिङ्गे

xiv) 'दारा' इति शब्दः प्रयुक्तः स्यात् – [1]

अ) नपुंसकलिङ्गे ब) पुंसिनपुंसके

स) पुल्लिङ्गे द) स्त्रीलिङ्गे

xv) 'मिन्यन्तः' इति सूत्रस्योदाहरणमस्ति – [1]

अ) चमूः ब) लक्ष्मीः

स) अवनिः द) भूमिः

2) रिक्तस्थानानि प्रपूरयत –

i) मघवन् शब्दस्य वा तृ .... स्यात्। [1]

ii) षान्तानान्ता च .... स्यात्। [1]

iii) डाबुभा .... । [1]

iv) प्रत्ययस्थात् ....। [1]

v) कर्तुः क्रियायाआप्तुम् ....। [1]

vi) क्रुधद्रुहेर्ष्या ....। [1]

vii) ऋकारान्तामातृ ....। [1]

3) अतिलघूत्तरात्मक प्रश्नाः –

i) 'वृत्रहा' इत्यत्र उपधा दीर्घः केन सूत्रेण भवति? [1]

ii) 'सुद्यौ' इत्यत्र औत्–आदेशः केन सूत्रेण भवति? [1]

iii) 'अहम्' इत्यत्र अमादेश–विधायकं सूत्रं लिखत। [1]

iv) 'हे ब्रह्म!'इत्यत्र नलोपविधायकं सूत्रं किम्? [1]

v) 'स्वर्' इत्यस्य कोऽर्थः? [1]

vi) 'युवतिः' इत्यत्र ति–प्रत्यय–विधायकं सूत्रंलिखत। [1]

vii) 'अपवर्गेतृतीया' इत्यत्र अपवर्गः इत्यस्य कोऽर्थः? [1]

viii) 'अन्तराऽन्तरेणयुक्ते' इति सूत्रस्य उदाहरणं लिखत। [1]

ix) ''दैव'' इति शब्दः कस्मिन् लिङ्गे प्रयुक्तो भवति? [1]

x) 'नङन्तः' इति सूत्रस्योदाहरणं लिखत। [1]

खण्डः – 'ब'

लघूत्तरात्मक प्रश्नाः –

4) 'न ङिसम्बुद्धयोः' इति सूत्रं व्याख्येयम्। **[2]**

5) 'मो नो धातोः' इति सूत्रं व्याख्यायताम्। **[2]**

6) 'उपानह्' इति शब्दस्य प्रथमा विभक्तेः रूपाणि लिखत। **[2]**

7) 'अद्भ्यः' इति प्रयोगः साधनीयः। **[2]**

8) 'अन्वादेशे नपुंसके एनद्वक्तव्यः' इति वार्तिकं व्याख्यायताम्। **[2]**

9) 'गवाक्छब्दस्य रूपाणि क्लीबेऽर्चागतिभेदतः **[2]**

असंध्यवङ्पूर्वरूपैर्न वाधिकशतं मतम्'

इति पङ्क्तिं स्पष्टयत।

10) 'क्त्वातोसुन्कसुनः' इति सूत्रं व्याख्येयम्। **[2]**

11) 'अजाद्युक्तिर्ङी षो ङीपश्च बाधनाय। अजा। इत्यस्य विवेचनं कुरुत। [2]

12) 'वारणार्थानामीप्सितः' इतिसूत्रस्य व्याख्यां कुरुत। [2]

13) 'सप्तम्यधिकरणे च' इति सूत्रस्योदाहरणं अर्थो लेख्यः। [2]

14) 'रथः' इत्यत्रकेन सूत्रेण किं लिङ्गं भवति? [2]

15) 'भयम्' इत्यत्र केन सूत्रेण किं लिङ्गं भवति? [2]

खण्डः – 'स'

दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः –

16) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम्। [2×1½=3]

अ) विश्वौहः
ब) यूनः
स) यूयम्
द) प्राचः

17) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः सिद्धिः विधेया – [2×1½=3]

अ) उपानत्
ब) इयम्
स) अद्भिः
द) अमुया

18) अधोलिखितेषु कौचिद् द्वौ प्रयोगौ साधनीयौ – [2×1½=3]

अ) चत्वारि
ब) इमानि
स) दीव्यन्ती
द) धनूंषि

19) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम् – [2×1½=3]

अ) हरिं भजति
ब) अक्ष्णा काणः
स) हरये रोचते भक्तिः
द) उपाध्यायादधीते

खण्डः – 'द'

निबन्धात्मक प्रश्नाः

20) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम् – [2×2=4]

अ) लिट्
ब) अष्टौ
स) अनेन
द) सुदिवम्

21) अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः सिद्धिः विधेया – [2×2=4]

अ) कारिका
ब) बाला
स) त्रिलोकी
द) वधूटी

22) अधोलिखितेषु प्रयोगद्वयं साधनीयम् – [2×2=4]

अ) मासं कल्याणी
ब) दण्डेन घटः
स) धावतोऽश्वात् पतति
द) प्रकृत्या चारूः

DO NOT WRITE ANYTHING HERE